HE 51/2026 vp

Maasta poistamista koskevan sääntelyn kehittäminen

Jutta Gras

Perustuslakivaliokunta 29.4.2026

Esityksen tausta ja tavoitteet

Esityksen tausta

- Hallitusohjelman kirjaukset
- EU:n lainsäädäntö ja EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntö sekä Schengen-arviointi
- Lain soveltajien esittämät muutostarpeet

Esityksen tavoitteet

- Karkottamispäätöksen saaneet palaavat tai heidät palautetaan lähtömaihin mahdollisimman nopeasti, eivätkä he jäisi Suomeen eräänlaiseen välitilaan.
- Turvataan kansallinen turvallisuus.
- Yhtenäistetään ulkomaalaislain sääntelyä suhteessa EU:n lainsäädäntöön.
- Soveltamiskäytännöstä esiin nousseilla muutosehdotuksilla pyritään tehostamaan viranomaisprosesseja.

Suhde perustuslakiin

Yleistä ehdotusten suhteesta perustuslakiin

- Ehdotetulla sääntelyllä on kytkentöjä useisiin perustuslaissa turvattuihin perusoikeuksiin ja perustuslain muihin säännöksiin. Arvioitavaksi on nostettu erityisesti ennakollinen maahantulokielto ja säilöönoton keston laskenta.

- Esityksessä on pyritty löytämään tasapaino asioiden käsittelyn nopeuttamisen ja tehostamisen sekä oikeusturvan ja käsittelyn asianmukaisuuden välillä.

Ennakollinen maahantulokielto

- Ehdotus:

  Lakiin sisällytettäisiin mahdollisuus määrätä maahantulokielto ennakolta Suomen ulkopuolella oleskelevalle kolmannen maan kansalaiselle yleisen järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle aiheutuvan vakavan uhan vuoksi.

- Lähtökohtana **PL 9 § 4 mom**.: ulkomaalaisen oikeudesta tulla Suomeen ja oleskella maassa säädettävä lailla
  - ➔ Ulkomaalaisella ei ole yleisesti oikeutta asettua toiseen maahan (lupa ennakolta)
  - ➔ Syrjinnän ja mielivallan kielto kohtelussa sekä oikeusturvan takaaminen

- **PL 21 §:** asian asianmukainen käsittely ja oikeus hakea muutosta
  - yksilöllinen käsittely
  - kuuleminen (145 § 3 mom.)
  - tiedoksianto (206 § 5 mom.)

Säilöönoton enimmäiskeston laskenta

- Ehdotus:
  Taustalla EUT:n ratkaisu, jonka mukaan vastaanottodirektiivin ja paluudirektiivin mukaisia säilössäolojaksoja ei lähtökohtaisesti lasketa yhteen. Poikkeuksena säilöönotto muutoksenhaun aikana.

- **PL 7 §:** jokaisen oikeus henkilökohtaiseen vapauteen, laissa säädettävä perusteet vapaudenriistolle ja sen laillisuus voitava saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi

- Arvioinnissa huomioon voimassa oleva ulkomaalaislain sääntely:
  - välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus
  - viimesijainen keino, jos muita vaihtoehtoisia turvaamistoimia ei voida soveltaa tehokkaasti
  - tuomioistuintarkastelu säilöönoton alussa ja viim. 3 kk välein viran puolesta, pyynnöstä 2 vkon välein
  - säilöönoton jatkaminen vain niin pitkään kuin maasta poistamiseen on kohtuullinen mahdollisuus
  - säilöön otettu määrättävä päästettäväksi heti vapaaksi, kun edellytyksiä säilössä pitämiselle ei enää ole
  - alaikäisten säilöönottoa koskevat erilliset, lyhyet määräajat

Karkottamispäätösten täytäntöönpano

- Ehdotus:

  Karkottamispäätös pantavissa täytäntöön 30 päivän kuluttua siitä, kun se on annettu ulkomaalaiselle tiedoksi. Valitus ei enää jatkossa automaattisesti lykkäisi päätöksen täytäntöönpanoa. Jos valitetaan, päätöstä ei kuitenkaan saisi panna täytäntöön ennen kuin hallinto-oikeus on tehnyt päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevaan hakemukseen.

- **PL 21** §: oikeusturvan toteutuminen muutoksenhakumenettelyssä

- Taustalla PeV:n aiemmat lausunnot, joissa korostettu:
  - muutoksenhakuajan riittävyys
  - täytäntöönpano riippuisi tuomioistuimen ratkaisusta täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevaan hakemukseen

- Ehdotus ei koskisi turvapaikanhakijoita

Tilapäistä suojelua saavia koskeva siirtymäsäännös

Ehdotus:
Siirtymäsäännöksellä säädettäisiin siitä, että sellaisten tilapäistä suojelua saavien, jotka ovat jo ennen lain voimaantuloa saaneet oleskeluluvan jollakin muulla perusteella, tilapäisen suojelun perusteella myönnetty oleskelulupa raukeaisi suoraan lain nojalla 12.8.2026.

PL 6 §: Yhdenvertaisuus, muttei edellytetä kaikkien samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia
➔ Kaikki tilapäistä suojelua saavat asetettaisiin yhdenvertaiseen asemaan.

PL 21.2 §: Hyvän hallinnon takeet turvataan lailla
➔ Ei yleistä oikeutta oleskella kahdella oleskeluluvalla.
➔ Ei vaikutusta oikeuteen oleskella maassa.

Muista muutosehdotuksista

- Pääsyn epääminen: 201 b § koskien pääsyn epäämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuutta kumottaisiin.
  - Säännös perustuu Schengenin rajasäännöstön 14 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan muutoksenhaku ei lykkää pääsyn epäämispäätöksen täytäntöönpanoa.
  - Asetus on jäsenmaissa suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä.

- Uudet henkilötuntomerkkien ottamistilanteet (131 § 1 mom.)
  - **PL 10 §:** yksityiselämän ja henkilötietojen suoja
  - Kyse biometrisista tunnisteista -> yleinen tietosuoja-asetus (9 artikla)
  - Yleinen etu ja oikeasuhtaisuus

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi